

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՄԻ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԱՌԱՅԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ,
ՄԻ ԵՎ ԱՆԲԱԺԱՆ՝ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մայր Արքու Ս. Էջմիածնի պաշտոնաթերք «Էջմիածին» ամսագրի նախորդ համարում հրատարակվեց նորին Ս. Օծուրյուն Ս. Ս. Վազգեն Ա. Ամենայն Հայոց Հայրապետի սրբատառ անդրանիկ կոնդակը, «Բրիտանական սիրոյ ողորմիւ և հայրապետական օրհնութեամբ» ուղղված Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցւոյ նվիրապետական մյուս Արքունեիին, հոգևորականության, բեմական Երեսփոխական Ժողովներին, քաղական խորհուրդներին և «համայն հաւատացեալ ժողովրդեան Հայոց»:

1955 թվի դեկտեմբերի 1-ին գրված հայրապետական սրբատառ կոնդակի առաջին տողերից ազգրնտիր Վեհափառ Հայրապետը սրտագին ուրախությամբ ավետում է բովանդակ հայ ժողովրդին, որ «Արագսով սգո Բողբ Ս. Լուսավորչի Գահի վրայեն և Հայաստանյայց Ս. Եկեղեցին «ուրախութեամբ ուրախ եղև», զի տարվույս սեպտեմբերի 30-ին, Ս. Էջմիածնա Մայր Տաճարի լույս կամարներու տակ բնորվեցավ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, որ Երկու օր հետո, հոկտեմբերի 2-ին, ստացավ հայրապետական սուրբ օծում, ըստ կանոնաց և ավանդությանց Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցվույն»:

Ամենայն Հայոց Հայրապետի բնորությունն ու օծումը, Ս. Էջմիածնի անվան ու պատմության հետ կապված ամեն մի իրադարձություն միշտ էլ հանդիսացել է մեր ազգային-եկեղեցական կյանքում համազգային պատմական նշանակություն ունեցող իրադարձություն:

Այդպես եղավ նաև Ամենայն Հայոց նորնտիր Հայրապետ Ս. Ս. Վազգեն Ա.-ի բնորությունն ու օծումը:

Նվ դա պատահականություն չէր Երբև, որովհետև «ողորմութեամբն Աստուծոյ և կամօքն Ազգիս» բնորված Ամենայն Հայոց Հայրապետը համարվում է Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Գերագույն Պետ, «Եպիսկոպոսապետ և Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, Մայրազոյն Պատրիարք համազգական նախամեծար Արքոյ Այրարատեան Առաքելական Մայր Եկեղեցւոյ Սրբոյ Կարողիկ Էջմիածնի», «աստուածաբալ Քահանայապետ, որ աստուածատիպ գազարան օծութեամբ ինքնիշխան զլուս Եկեղեցւոյ ևս կարգեալ»:

Ինչպես մեր լուսապսակ, առաքելաշավիղ և հայրենասեր հայրապետները, նրանց արժանավոր հաջորդ նորին Ս. Օծուրյուն Ս. Ս. Վազգեն Ա. Կաթողիկոսն ևս Մայր Տաճարի Ս. Սեղանի առաջ ծնւադիր, հայրապետական իր հավատարմության Երդումը տվեց հայ հավատացյալ ժողովրդին, Հայ Եկեղեցւոյն, Լուսավորչի հավերժական Գահին՝ ցմահ հավատարիմ մնալ Հայ Եկեղեցւոյն, անխախտ պահպանել մեր ազգային-եկեղեցական կանոնները, Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցւոյ ուղղափառությունն ու ավանդությունները, անձնվիրությամբ ծառայել հայ ժողովրդին և նրա Հայրենիքին՝ բարձր պահած ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԱՍՆՈՒԹՅԱՆ եվ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ԳԻՈՇԸ:

«Մեր ուժը, մեր փրկությունը մեր միության մեջ է: Այս վեմին վրա կանգնած ենք մենք և պիտի շարժինք: Նվ պիտի հաջո-

դիմե՛ Մեր Եկեղեցանվեր և հայրենանվեր գործին մեզ, «զի Աստուած ընդ մեզ է»:

Այսօր, ավելի քան երբեք, մեր Եկեղեցին, մեր հավատացյալ ժողովուրդը որդիական հնազանդությամբ և ակնածանով պետք է լսեն Վեհափառ Հայրապետի հայրական սիրտ զգացմունքներով գեղուն ջերմագին կոչը, որպեսզի ամեն տեղ ու ամեն պարագայի մեջ բարձր պանվի մեր Եկեղեցու և մեր ժողովրդի միասնականության նվիրական դրոշակը:

«Ըլլանք արքան, բլլանք արդար, բլլանք արի և պանենք մեր Ս. Եկեղեցին՝ մեր լույս հավատի վեմը, մեր հոգիներու փրկության հանապարհը, մեր հուստ մարդը, մեր Ազգի մայր դաստիարակը, Մեր ՍԻՐՈՒ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԱՆՍԱՍԱՆ, ԱՄԲՈՂՁ ՈՒ ԱՆՆՈՒՈՎ», — գրում է Վեհափառ իր անդամիկ կոնդակում (ընդգծումը խմբագրությանն է):

Այսօր Մայր Աթոռի և Վեհափառ Հայրապետի համար շկան և շեն կարող լինել այլ շահեր, քան Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու գերագույն շահերը, քան մեր ազգային-Եկեղեցական շահերը:

Մի է ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՎ ԱՅՆ ԳԼԽԱՎՈՐՈՒՄ Է Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆԻ ԱՄԵՆԱՅՑ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ: Ս. Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը, մեր նվիրապետական մյուս Աթոռները և մեր բոլոր ազգային-Եկեղեցական քեմերը կազմում են մի օրգանական ամբակտելի միասնություն, ազգային-Եկեղեցական տեսակետից:

Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու պատմական օրրան և գերագան Աթոռը նախամեծար Արարատյան Աթոռն է՝ «հաստատել և պայծառացնել ի տեղի իշման Միածին», իսկ մյուս նվիրապետական Աթոռները և քեմերը կազմում են Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու միասնականության օղակները:

Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը, Ս. Էջմիածնի անունն ու պատմությունը, խորհուրդն ու հրահանքները սերտորեն կապված են եղել մեր ժողովրդի պատմության ու բախտի հետ:

Ս. Էջմիածինը, Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը հայ ժողովրդի Մրբություն Մրբոցն է եղել, մեր ժողովրդի կրոնական ու ազգային զգացմունքների կենտրոնը, հայ ազգային ինքնուրույնության, ազգային պանականման հիմնական ազդակը, և հազարամյակներով հա դարձել է մի անսպառ աղբյուր հերշեման, հավատի, հայրենասիրության և Եկեղեցասիրության: Ս. Էջմիածինը «մեր ժողովուրդի լուստ աղբյուրն է, անսասուն վեմը մեր լույս հավատին, անշեշ փառսը մեր հոգեւոր լուսավորության, աստվա-

ծապարզե հանապարհը մեր հոգիներու փրկության և միաժամանակ հարազատ օջախը ջերմ հայրենասիրության» (Վազգեն Ա. Կաթողիկոս):

Արդարեւ հայ ժողովրդի կրոնական ու ազգային գիտակցության համար Ս. Էջմիածինն ու Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը հանդիսացել են ազգային-Եկեղեցական միասնության և գոյության խորհուրդը: Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսին է հայել ու ապրել, ստեղծագործել ու պայմարել հայ ժողովուրդը: Ս. Էջմիածինը, Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը աստվածային պարզե են հայ ժողովրդի համար, դարերի պատմությամբ սրբաբարձրված և խորը արժաններ ձգած հայ ժողովրդի հոգում, «ՎԷՄՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ, ԱՆՆԱՐԺՈՒԹՅԱՆ, ԵՒ ՍԻՐՈՒՆ ՀԻՆՂԷՆ» (Ագաթ.), որ ասպնդողել է հայ ժողովրդին հարյուրամյակներ շարունակ և իր դժբախտ օրերին իր քեմերի տակ է առել ու պահպանել հայ ժողովրդին, շորպէս հազ զնազս իր», պատառել է իր ծիրանին՝ կապելու համար հայ ժողովրդի վերհերը:

Հայ ժողովուրդը սիրել է և այսօր էլ սիրում է Ս. Էջմիածինն ու Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը իր հոգու բովանդակ ջերմությամբ և հավատում է Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսին, Ս. Լուսավորչի Աջի գործության: Ահա քե հրեղել է գաղտնիք այն դյուրիշ գործության և հրապույրի, որ ունեցել են Ս. Էջմիածինն ու Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը դարեր շարունակ հայ ժողովրդի աշխում, Ս. Լուսավորչի օրերից մինչև Վազգեն Ա:

Ի պատիվ հայ ժողովրդի պետք է սրտի անհուն զոհունակությամբ արձանագրել այստեղ այն փաստը, որ հայ ժողովուրդը ո՛ր էլ որ գտնվել է, երկրի ո՛ր ծայրում էլ նրան նետել է տխուր եակատագիրը, նա Ս. Էջմիածնի հառազատ զավակն է մնացել, նրա հոգեւոր ծնունդը: Իսկ տխուր ու եակատագրական է եղել բախտը երբեմնի այն քեմերի, որոնք բուպացրել են իրենց կապերը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հետ, ու մոռանալով Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու Եկեղեցու կարգերի, ավանդությունների նախանձախնդրությունը, մեր նախնայց ոգին ու հայրենասիրությունը, բաժանվել են Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու ընդհանրությունից և ընդմիշտ կորել հայ ժողովրդի և Հայ Եկեղեցու համար: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնից՝ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու օրրանից, դարավոր ու պատմական կենտրոնից, քեկուզ «ի վարչական» եղած բաժանման ամենաբույլ փորձերն անգամ եակատագրական են եղել հայ ժողովրդի համար: ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳԼՍՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԵՐԶԱՆՈՍ

ՎԿԱՆ Է ՀԱՆԳԻՍԱՆՈՒՄ ԱՅՆ ԲԱՆԻ, ՈՐ ՎԱՂ ԹԵ ՈՒՇ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՅ ԱՆՋԱՏՎԱՅՆԵՐԻՆ ՍՊԱՍՈՒՄ Է ԴԱՎԱՆԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԻՄԱ-ԶՐԿՄԱՆ ԱՆՓԱՌՈՒՆԱԿ ՎԱՆՃԱՆ» (Գևորգ Զ. Կարողիկոս):

Մայր Աթոռի և Ամենայն Հայոց նորընտիր Հայրապետի ազգային-եկեղեցական իմաստուն ֆաղափականության անշեղ կենսագործումով միայն կարելի է պահանջել ցանկալի միասնությունը, որի սկզբունքները այնքան զեղեցկորեն և սրտառույ ձևով շարադրված են Վեհափառ Հայրապետի անդրանիկ կոնդակում:

Այսօր ավելի քան երբևէ պետք է ուժեղացնել Մայր Աթոռի և մեր նվիրապետական մյուս Աթոռների, բնմերի, հովվությունների կենդանի միասնությունը, փոխադարձ հարգանքի և հասկացողության և սերտ համագործակցության պայմաններում:

Վեհափառ Հայրապետի արտասահման կատարած հայրապետական բնական այցելությունները ելնում են հայ եկեղեցական միասնականության և ազգային միասնության պահանջներից: Բնականաբար այս բոլորից բխում է փոխադարձ կապի պահպանումը Մայր Աթոռի և Վեհափառ Հայրապետի հետ, ըստ եկեղեցու Սահմանադրության, դրսևորելու Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցու միասնականությունը, մի հանգամանք, որը դարերից ի վեր զորավիգ է հանդիսացել Հայ եկեղեցու հոգևոր նկարագրի անադարտ պահպանման և մեր եկեղեցու ազգային ինքնուրույն գոյության: Մեր եկեղեցուն ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ռու կուտ կազմակերպությունը, որը պահպանվել է և կարող է պահպանվել միայն ու միայն Ամենայն Հայոց Հայրապետի և մեր նվիրապետական մյուս Աթոռների, բնական առաջնորդների սերտ, կենդանի փոխադարձ հա-

րաբերությամբ, հենարան է հանդիսացել նաև մեր ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԱՍՆՈՒԹՅԱՆ, հայ մշակույթի, լեզվի, արվեստի, գրականության զարգացման ու պահպանման համար:

Մեր եկեղեցական ու ազգային միասնության շնորհիվ միայն կարելի է ստեղծել Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցու կենսունակությունը, հոգևոր վերազարթոնքը, ապահովել մեր օրերում ևս եկեղեցու դարավոր գոյությունը և ԱՅՍՕՐ Է՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒՅ ԴԱՐՁՆԵԼ ՇՆՁՈՂ, ԿԵՆԴԱՆ, ԱՆՀՐԱԺԵՇ ՄԻ ՀՈԳԵՎՈՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ հայ ժողովրդի հոգևոր-ազգային նկարագրի, բարոյական բարեմասնությունների զարգացման գործում, հայկական ու բոլորստեղծական ոգով դաստիարակելու գործում:

Մեր եկեղեցու միասնականությունը միակ անհրաժեշտ պայմանն է անադարտ պահելու հայ ժողովրդի կոնա-բարոյական հասկացողությունները, Հայ եկեղեցու ոգին, մեր հայրենի հնավանդ ավանդություններն ու սովորույթները, և Հայ եկեղեցին դարձնելու իրապես համազգային, համաժողովրդական մի հաստատություն:

1955 թվի սեպտեմբերին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում գումարված Ազգային-եկեղեցական սրբազում մեծ ժողովը, որը բացառիկ երևույթ էր մեր եկեղեցական տարեգրության մեջ, մի անգամ ևս սրբազորեց մեր ԵԿԵՂԵՑՈՒՅԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԱՍՆՈՒԹՅԱՆ ՆՎԻՐԱԿԱՆ ԴԱՎԱՆԱՐՆԵՐԸ, հայտարարելով, որ ՄԻ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՅ, ՄԻ ԵՎ ԱՆՀՐԱԺԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ:

Անխախտ պահենք մեր նախնայաց հավատն ու նախանձախնդրությունը, միշտ բարձր պահենք հայ ժողովրդի եկեղեցասիրության, հայրենասիրության, ազգային-եկեղեցական միասնականության նվիրական դրոշը:

